

déi kleng ASBLen. Ech mengen, et muss ee wierklech den Ënnerscheid maachen. Mir hu ganz vill ASBLen zu Lëtzebuerg, mee mir mussen awer kucken, datt mer e System herno en place hunn, deen de Realitéit vum deene verschiddenen ASBLen Rechnung dréit.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Huet den Här Mosar nach eng Zousazfro? Här Mosar.

M. Laurent Mosar (CSV) | Jo, merci fir d'éischt der Madamm Justizministesch fir déi ganz extensiv Äntwerten. Ech wollt nach eng Zousazfro stellen, well ech weess, datt och d'Justizministesch dat genau suivéiert an, ech mengen, och an där enger oder anerer Question parlementaire deem engen oder anere Kolleeg schonn drop geäntwert huet. Dat ass d'Situatioun vun den ASBLen par rapport zu justement all deene Règlementatiounen.

An ech mengen, do hat eng Kéier d'Madamm Justizministesch geäntwert, do wär eng grouss Zuel vun ASBLen, déi net compliant wieren, dat heescht, déi d'Gesetz net esou respektéieren. Ech wollt do just nach eng Kéier awer op e Punkt opmierksam maachen, wou et awer och wichteg wär, mengen ech, Madamm Minister, datt mir d'Leit géifen informéieren. Et geet jo hei net nëmmen drëm, datt d'ASBLen dat maachen, fir datt se an der Rei sinn. Et geet och hei ëm eng Fro vu perséinlecher Haftung, well wann déi ASBLen net compliant sinn, da spillt hei déi perséinlech Responsabilitéit vun all eenzelmem Member respektiv Member vum Conseil, an dat kann eng Responsabilitéit bis op d'Privatverméige vun de Leit sinn.

Dat heescht, datt ass net egal, wann déi ASBLen net konform sinn. Dofir wollt ech awer nach eng Kéier déi Fro hei opwerfen, well ech mengen, dass se net onwichtig och an deem ganze Kontext ass.

Mme Elisabeth Margue, Ministère de la Justice | Ech mengen, Dir hutt dat richteg gesot. Déi Froen hunn ech beäntwert, wéi d'Période transitoire effektiv eriwir war. Et war jo eng Période transitoire virgesinn, fir den ASBLen ze erlaben, hir Statuten unzepassen. Bon, wat ass, wa se et net maachen? Da sinn déi Dispositiounen an de Statuten, déi net konform sinn nach neie Gesetz, „réputées non écrites“. Dat ass en tant que tel keng Katastroph. Dat ass natierlech net gutt fir de Fonctionnement vun den ASBLen. Dat sinn der net forcément, wou se herno Problemer kréie mat hirer Responsabilitéit, mee et ass awer wichteg. An dowéinst si jo och all déi Campagné gemaach ginn, dowéinst hu mer um LBR all déi Informatiounen verfügbar, fir eebe justement den ASBLen ze hëllefen.

An all Dag gesi mer, datt méi ASBLen sech conforméieren. Ech hunn elo leider net déi lescht Chiffere bei Hand, mee et mierkt ee wierklech, datt der ëmmer méi sech conforméieren an datt dat och wichteg ass. Ech mengen, dat Positiivt un der Reform vun 2023 war, datt wierklech och eng Prise de conscience do war vun deene verschiddenen Obligatiounen, déi d'ASBLen hunn. Natierlech muss mer kucken, datt et esou einfach wéi méiglech ass. An do wäerte mer weider dru schaffen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister.

4. 7869 – Projet de loi portant modification :

1° du Code de procédure pénale ;

2° de la loi modifiée du 20 juillet 2018 portant réforme de l'administration pénitentiaire ;

3° de la loi modifiée du 7 mars 1980 sur l'organisation judiciaire ;

4° de la loi modifiée du 17 avril 1998 portant création d'un établissement public dénommé « Centre hospitalier neuro-psychiatrique » ;

5° de la loi modifiée du 29 mars 2013 relative à l'organisation du casier judiciaire ;

6° de la loi modifiée du 25 mars 2015 fixant le régime des traitements et les conditions et modalités d'avancement des fonctionnaires de l'État

Als nächste Punkt um Ordre du jour steet de Projet de loi 7869 iwwert d'Ännerung vum Gesetz iwwert d'Prisongsverwaltung a vum Code de procédure pénale. D'Riedezäit ass hei e Basismodell. D'Rapportrice huet 10 Minuten, déi jeeweileg Fraktiounen a Sensibilitéit 5, d'Regierung 10. Et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Stéphanie Weydert, den Här Guy Arendt, den Här Dan Biancalana, den Här Dan Hardy, d'Madamm Sam Tanson, den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo d'Rapportrice vum Projet de loi, déi honorabel Madamm Stéphanie Weydert. Madamm Weydert.

Rapport de la Commission de la Justice

Mme Stéphanie Weydert (CSV), rapportrice | Villmools merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Madamm Ministesch, haut stellen ech Iech de Gesetzesprojet 7869 vir, deen eng Upassung vum gesetzleche Kader fir d'Ausféierung vun de Prisongsstrofen an de Fonctionnement vun der Prisongsverwaltung virgesäit. De Projet gouf 2021 vun der deemoleger Justizministesch deposéiert an hat als Zil, no dräi Joer Expérience um Terrain déi grouss Prisongsreform vun 2018 ze verbessern an op deene Sujeten ze komplettéieren, déi sech an der Praxis als méi schwierig erausgestallt hunn.

Follgend Texter si concernéiert vun deem Gesetz: de Code de procédure pénale, d'Gesetz vun 2018 iwwert d'Prisongsverwaltung, d'Gesetz vun 1980 iwwert d'Organisation judiciaire, d'Gesetz vun 1998 iwwert de Centre hospitalier neuro-psychiatrique, d'Gesetz vun 2013 iwwert d'Organisatioun vum Casier judiciaire an d'Gesetz vun 2015 iwwert d'Traitement vum de Fonctionnaires.

Déi éischt wichteg Neierung vum Projet, déi besteet doranner, d'Kloerheet an d'Effikassitéit vun de Reegelen an der Ausféierung vun de Strofen ze stäerken. An der Praxis ass d'Ausféierung vun enger stroferechtlicher Decisioun net einfach eng administrativ Verlängerung vum Urteel, mee et ass d'Suite vun Decisiounen a Prozeduren, mat gewëssenen Delaien, mat Modalitéiten a Recoursméiglechkeeten. An dat muss verständlech an och juristes zolidd sinn, well et direkt ëm d'Fräiheeten an d'Sécherheet vun de Leit geet.

De Projet mécht dofir geziilt Upassungen, ënner anerem bei bestëmmten Delaien an och bei Terminologien, fir Onkloerheeten ze vermeiden an esou Rechtssécherheet ze schafen. Hei och am Fall vu verschiddene Recours bei Urgencen, déi, Stand haut, bannent 24 Stonne mussen traitéiert ginn.

(Brouhaha)

Mëttlerweil kann een awer d'Recoursen elektronesch zu ...

(Coups de cloche de la présidence)

M. Claude Wiseler, Président | Wannechgelift!

Mme Stéphanie Weydert (CSV), rapportrice | Villmools merci, Här President. Mëttlerweil kann awer e Recours elektronesch zu all Moment vum Dag, egal ob Dag oder Nuecht, an och ausserhalb vun

den Öffnungszäite vum Greffe gemaach ginn. An dat bréngt mat sech, datt et an der Praxis net méiglech respektiv ganz schwéier ass, dee 24-Stonnen-Delai do anzehalen. A mat deem Gesetz gëtt den Delai vu 24 Stonnen dann op 48 Stonnen eropgesat, fir enger-säits den dréngende Charakter vum Recours ze erhalen, an zäitgläich eng rechtsstaatlech seriö Decisioun ze garantéieren.

Déi zweet Neierung ass d'gesetzlech Verankerung vun der Commission consultative aux longues peines fir Prisongsstrofe vu méi wéi zéng Joer, souwéi der Kompositioun vun dëser Kommissioun. An der Praxis gëtt et se scho laang, awer ouni legal Basis. A bis elo koumen déi ëmmer op informeller Basis zesummen, fir de Procureur général d'État am Suivi vu Persounen ze beroden, déi zu méi laange Strofe verurteelt goufen.

Am Gesetz iwwert d'Reform vun der Prisongsverwaltung gëtt elo och den Émgang mat der Reliouns- a Meenungsfräiheet innerhalb vum Prisong gereegelt. Hei gëtt den aktuelle Modus vivendi am Gesetz verankert, dee sech scho virun der Covidpandemie iwwer Joren agebiergert hat an deen deels och iwwer e Règlement grand-ducal gereegelt ass.

D'Ministres des cultes souwéi d'moralesch Beroder, déi en Agreement hunn, gëllen als assimiléiert un d'Mataarbechter vun der Prisongsverwaltung. Dëst erméiglecht et hinnen, mat manner Sécherheetsoplagen an de Prisong eranzekommen, sech méi fräi am Prisong ze beweegen a bei d'Prisonéier an d'Zell ze goen. Wat hei wichteg ze prezisieren ass, ass, dass déi Geeschlech just kommen op Demande vum Prisonéier, a se ginn net einfach wéll duerch de Prisong an da gi se do hir Aarbecht verrichten. Nee, se komme wierklech op Demande vun deem, dee se wéll an dee se brauch. Fir déi, déi keen esou en Agreement hunn, gëllen déi normal Visiteursreegelen.

Dës Dispositiounen sinn nom Avis vum Mäerz 2022 vun der kathoulescher Numônerie vum Prisong mat der éischter Serie vun Amendementen vun der Justizkommissioun an de Gesetzesprojet agefloss, well et war weeder an der Reform vun 2018 nach am initiale Gesetzesentwurf virgesinn.

Ech weess net, et ass immens vill Onrou, Här Wiseler. Also, et ass net einfach, hei ze schwätzen.

D'Reliouns- an d'Meenungsfräiheet ...

M. Claude Wiseler, Président | D'Madamm Weydert huet et elo kloer gesot. Ech géing Iech effektiv bieden, nozelauschteren, wat gesot gëtt. Merci.

Mme Stéphanie Weydert (CSV), rapportrice | Normalerweise ass een nom Iesse méi midd, mee ...

(Interruption)

Voilà.

M. Claude Wiseler, Président | Madamm Weydert.

Mme Stéphanie Weydert (CSV), rapportrice | D'Reliouns- an d'Meenungsfräiheet, dat si Grundfräiheete vun all Mënsch, an och dat huet de Staatsrot a sengem Avis vom Abrëll 2025 ënnerstrach. Am selwechten Avis huet de Staatsrot eng formell Oppositioun formuléiert, well de virgeschloene Regimm net genuch preziséiert, ënner wéi enge Konditiounen a wéi wäit déi Ausübung vun der Relioun am Prisong kéint ageschränkt ginn.

De Projet preziséiert och verschidde Kompetenzen a klärt d'Roll vun der Generaldirektioun, fir den Text un de reelle Fonctionnement an un d'Verantwortlechkeeten um Terrain unzepassen. Am selwechten Schrëtt gëtt e kriminologesche Service geschafft. Deem seng zentral Missioun ass et, d'Evaluatioun vun

de Persounen an Haft ze stärke an, wa sännvoll, cibléiert Interventiounen ze organiséieren, déi de Risiko vun der Recidive reduzéiere sollen. Dat ass eng strukturell Weiderentwécklung, well se d'Ausféierung vun der Strof méi staark op d'Evaluatoun an d'Preventioun ausriicht an net nëmmen op d'Gestioun vum Alldag vum Prisonéier.

Des Weidere gëtt et Ännerunge mat dësem Text iwwert déi sensibel Realitéite vun der Detentioun: Disziplin, Fouillen, Sécherheet, temporär Ausgänge an de Kampf géint d'Abréngé vu verbuedene Substanzen an Objeten. Hei mussen d'Reegele ganz kloer encadréiert sinn, fir den Equiliber tëscht der Sécherheet an de Grondrechter vun all Prisonéier ze garantéieren.

De Projet stäerkt den Encadrement vum disziplinäre Regime a berücksichtegt dobäi och d'Erfahrung vum deene leschte Joren, ganz besonnesch d'Praktiken aus der Pandemie, wéi den Asaz vun der Videokonferenz fir bestëmmten Akten, fir d'Kontinuitéit vun de Prozeduren ze garantéieren an dobäi d'Rechter vun der Verdedegung vu jidderengem ze respektéieren. D'Roll vun de Spierhënn bei Sécherheitskontrollen, déi gläichzäiteg effektiv a strikt encadréiert muss sinn, gëtt am Gesetz verankert. Bei den Duerchsichungen definéiert de Gesetzesprojet allgemeng Reegelen, an hei gëllt et ëmmer, d'Proportionalitéit vun der Mesür mam Respekt vun der Mënschewierd vum Detenu ze garantéieren.

Jo, Drogekriminalitéit, dat ass leider och eng batter Realitéit am Prisong. Hei ginn ëmmer nei Weeër gesicht, fir d'Drogen illegal an de Prisong ze schmuggelen, wéi zum Beispill iwwert de Wee vun engem scheinbar offizielle Courrier vum Affekot, deen dann dem Secret professionnel vum Affekot oder och dem Secret des correspondances ënnerläit, oder vun engem „offizielle“ Courrier vun nationalen oder internationale Verwaltungs- a Justizautoritéiten. Am Fall wou et plausibel Motiver gëtt, dass sech illegal Substanzen am oder um Courrier befannen, kann de Courrier ausnamsweis kontrolléiert ginn. Dës Kontroll geschitt awer ëmmer a Presenz vum Gefaangenen an de Courrier gëtt just vun der Verwaltung zréckgehal am Fall wou dann effektiv Drogen am Spill sinn.

Zum Schluss organiséiert de Projet och den Zougang zu de medezinneschen Donnéeën, déi fir de Suivi vun de Persounen am Prisong néideg sinn, an e passt d'Reegelen zur Opbewahrung vun dësen Donnéeën un. Dat ass och nees en delikaten Equiliber, well engersäits brauchen déi Professionell, déi mam Gefaangenen schaffen, déi relevant Informatiounen, fir d'Sécherheet, d'Prise en charge an och d'Kontinuitéit vum Suivi ze garantéieren, anerersäits gëllt et gläichzäiteg, d'Prinzipie vum Dateschutz strikt ze respektéieren. An dësem Sënn hat de Staatsrot och eng Opposition formelle gemaach, well ufangs, an der éischter Versioun vum Text, war d'Opbewahrungsdauer op 30 Joer fixéiert. Déi hu mer elo op zéng Joer erofgesat, fir net onnéideg do Donnéeën an der Cloud ze loossen.

Erlaabt mer nach e puer Wieder zu der Prozedur. Wéi virdu schon ernimmt, gouf de Projet 2021 deposéiert. An der Justizkommissioun vum 10. Oktober 2024 gouf ech dunn als Rapportrice designéiert.

Am Ganzen huet de Staatsrot véier Avisen ofginn an huet mat sengen Oppositions formelles ganz interessant Diskussiounen an der Chamberskommissioun ugereegt. Ech denken zum Beispill un d'Fro vun der Meinungs- a Reliounsfräiheet, déi vum Drogenschmuggel, awer och déi vum Dateschutz am Kader vum Zougang zu sensibelen Donnéeën vun de Gefaangenen. Wann een am Strofrecht an am

Prisongswiese legiferéiert, da muss een ëmmer de Spagat maachen tëscht engersäits der Sécherheet an op där anerer Säit de Grondrechter vu jidder Einzelenem. An do muss een de richtigen Equiliber fannen.

Am Avis vum 31. Mee 2022 huet de Staatsrot d'Zil vum Projet am Prinzip begréisst, mee op méi kloer a méi staark gesetzlech Garantie bestanen, besonnesch bei de Grondrechter a bei der Rechtssécherheet. Et goufen divers formell Oppositionen, wéi bei der Opbewahrungsdauer an den initial vage Reegele bei der Disziplin an de Fouillen.

No den Amendementen vun der Chamber um initialen Text huet de Staatsrot a sengem Avis complémentaire vum 4. Abrëll 2025 confirméiert, dass eppes verbessert gouf, mee huet ënnerstrach, dass dat Weesentlecht muss am Gesetz stoen an net därer einfach op eng Referenz op e Règlement grand-ducal ofgewälzt ginn. Dat war zum Beispill de Fall bei den Indemnitéiten, bei den disziplinäre Sanktiounen, bei der Kontroll vu verbuedene Substanzen an der Korrespondenz an der spezieller Formatioun fir Duerchsichungen.

D'Justizkommissioun huet doropshin nach emol nogebessert, soudatt mer am November d'lescht Joer just nach eng eenzeg Opposition formelle vum Staatsrot kritt hunn iwwert de Contenu vun de Spezialformatiounen vun de Mataarbechter aus der Prisongsverwaltung. Déi Opposition formelle konnt awer opgehewe ginn.

Weider Avice koume vum Groupement des magistrats, vun der Fonctionnaireskummer, vum Barreau vu Lëtzebuerg, besonnesch betreffend de Secret des correspondances, dann och vum Parquet général a vum Contrôleur externe des lieux privés de liberté. Nieft dem Avis vun der Prisongsamônerie hunn den Äerzbischof Lëtzebuerg an de Conseil des cultes conventionnés am November d'lescht Joer e gemeinsamen Avis ofginn.

Bei der Reunion vun der Justizkommissioun vum 15. Januar dëst Joer huet d'Kommissioun de leschten Avis vum Staatsrot examinéiert a mäi Projet de rapport gouf uegoholl. Fir weider Detailler verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport.

An éier ech den Accord vu menger Fraktioun ginn, wëll ech just hei soen, dass et immens wichteg ass, dass een ëmmer erëm, wann een eng grouss Reform ugeet, och emol déi Reegelen op de Leescht hält, déi een do agefouert huet, an dat, wat ee geännert huet. Dofir ass et absolut begrëssenswäert, dass een ëmmer no e puer Joer Praxis um Terrain eng Kéier d'Begebenheeten upasse geet an do nojustéiere geet, wou et Sënn mécht.

Sur ce, ginn ech heimat den Accord vun der CSV-Fraktioun an ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Madam Weydert Merci fir hire schrëftlechen a fir hire mëndleche Rapport.

An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Guy Arendt. Här Arendt, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Guy Arendt (DP) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech mengen, ech ka fir e groussen Deel – wann een de Rapport elo gelauscht huet – vun der Justizkommissioun schwätzen, wann ech soen: Dat hei war eng schwéier Gebuert!

2021 ass dësse Projet de loi an d'Kommissioun komm, dat heescht viru fënnf Joer. An no zeg Avisen an Amendementen si mer haut endlech esou wäit, dass mer iwwer e kohärenten Text kënnen ofstëmmen.

Iwwert déi lescht Joer an duerch eng Rei Erfahrungswäerter konnten am aktuelle Gesetz zu der Administration pénitentiaire vereenzelt Lacunne festgestallt ginn an et goufe Punkte identifizéiert, wou e Verbesserungsbedarf besteet.

Mat dësem Projet passe mir de besteende legale Kader un déi geliefte Praxis un. D'Rapportrice huet sech vill Méi gemaach an huet déi sëlleg Artikelen erkläert. Ech géif dofir nach emol op den Detail ..., net op den Detail agoen. Pardon.

(Hilarité)

Elo hat ech verschiddene Leit schon Angscht hei gemaach.

(Hilarité)

Une voix | Dir hutt nëmme fënnf Minutten.

M. Guy Arendt (DP) | Ech ginn net an den Detail.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, no deem Schock, deen ech Iech gemaach hunn, géif ech awer gären e puer Grondlinien ënnersträchen, ...

(Hilarité)

... déi sech wéi e roude Fuedem duerch dësse Projet zéien.

Éischtens schafe mir mat dësem Text Kloerheet a Rechtssécherheet. Esou gëtt zum Beispill eng kloer gesetzlech Grondlag fir d'Commission consultative aux longues peines geschaf. An der Praxis gëtt et dës Kommissioun schon zënter Joren, mee si war bis elo net explizit am Gesetz virgesinn. Dat gëtt elo nogeholl, an domat gëtt net just d'Transparenz gestärkt, mee och d'Legitimitéit vun enger Kommissioun, déi sech mat besonnesch sensibelen Dossieren ze befaassen huet.

Am selwechte Geescht ginn och d'Hierarchie an d'Funktio vum der Administration pénitentiaire méi kloer definéiert. Ech denken do un d'Roll vum Directeur général adjoint, mee och un d'Kloerstellung vun den Aufgaben am Beräich vun der Formatioun, der wëssenschaftlecher Fuerschung an der administrativer Kommunikatioun mat der Justiz. D'Verantwortungen an d'Kompetenze gi kloer geregelt an esou Onkloerheeten an der geliefte Praxis evitéiert.

Zweetens wëll ech ee Punkt ervirhiewen, deen eis als DP besonnesch wichteg ass, an dat ass d'Reinsertioun. An deem Kontext ass d'Aumônerie e wichteg Element. Mat der Aféierung vun engem kloeren Agreement fir Ministres des cultes a Conseillers moraux gëtt eng laang besteend Praxis legaliséiert an encadréiert. Wéi et och an der Kommissioun thematiséiert ginn ass, geet et dobäi ëm eng Offer am Kader vun der Begleitung, an net ëm eng Obligatioun. Fir verschidden Detenuen ass dës Form vu Begleitung e wichtige Bestanddeel vun hirem Reintegratiounsprozess.

Zusätzlech gëtt mam neie Service criminologique eng strukturell Begleitung iwwert déi ganz Haftdauer viséiert. Fir all Detenu gëtt eng kriminologesch Evaluatioun gemaach, déi et erlaabt, geziilt a personaliséiert Preventiouns- a Reintegratiounsmoossnamen ze entwéckelen. Och déi psychiatresch Betreuung gëtt méi kloer geregelt. Bis eng spezialiséiert Unitéit fir socio-judiciaire Psychiatrie am Centre hospitalier neuro-psychiatrique voll operationell ass, gëtt gesetzlech geséichert, dass d'Detenuen déi néideg medezinnesch Betreuung kréien, andeems si temporaire an aner passend Unitéiten oder Servicer opgeholl ginn.

Dësse Projet de loi ass ee Bestanddeel vun engem groussen Block vu Mesüeren, déi am Koalitiounsaaccord virgesi sinn, fir d'Prisongsreform vun 2018

weiderzeentwäckelen an unzepasst. En dréit also dozou bäi, de legale Kader no e puer Joer Praxis méi kohärent ze maachen, op konkret Erfarunge vum Terrain ze reagieren an domat eng adaptéiert Applikatioun am Alldag ze erméiglechen.

Ech soen Iech Merci a ginn och hei den Accord vun der DP-Fraktioun fir dësen Text.

M. André Bauler (DP) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Arendt. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Dan Biancalana. Här Biancalana, Dir hutt d'Wuert.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. Här President, et geschitt leider net oft genuch, dass e Gesetz tatsächlech no e puer Joer iwwerkuckt an ugepasst gëtt. An dësem Fall, beim Gesetz vun 2018 iwwert déi grouss a substanzuell Reform vun der Prisongsverwaltung an och vum Strofvollzuch, sinn d'Bestëmmungen effektiv no dräi Joer, 2021 also, op de Leescht geholl ginn, wat u sech jo scho beispillhaft ass. A mam Gesetz vun 2018 huet jo och d'Prisongsverwaltung eng ganz Rei Obligations de moyens kritt. An de Projet, iwwert dee mer haut schwätzen, dee soll elo Problemer bei der praktescher Ëmsetzung léisen. A meng Virriedner sinn drop agaangen.

Am grouse Ganze sicht dëse Projet awer och en Equilibre. E soll déi praktesch Uwendung vun de gesetzleche Bestëmmunge verbessere duerch Ännerungen an Ergänzung vu verschiddenen Detailer an der Organisatioun am Beräich vun de Prozeduren, vun der Sécherheet a vun der Organisatioun, an dat awer och ëmmer, andeems d'Rechter vun den Detenuë gewaart bleiwen an och de Prinzip vun der Normalisatioun, deen och am Gesetz vun 2018 verankert gouf.

Ech wëll vläicht op véier Punkten agoen. Den éischten, dat wär d'Liberté de culte. Déi gëtt am Prisong méi kloer gereegelt. Den explizite Passage iwwert d'Meenungs-, d'Gewässens- an d'Reliounsfräiheet ass no enger Opposition formelle vum Staatsrot gestrach ginn. Dës Fräiheet sinn an der Verfassung festgeschriwwen an dierfen hei net ageschränkt ginn. Par konter gëtt jo dann en Agrementssystem agefouert fir d'Ministres des cultes an d'Conseillers moraux. Dat ass ganz positiv. An et sollt een natierlech och an den nächste Jore weider genee kucken, wéi dat och an der Praxis ëmgesat gëtt an ob d'Meenungs- an d'Gewässens- an d'Reliounsfräiheet effektiv och am Prisong garantéiert sinn.

Den zweete Punkt, dat ass am Fong d'Formalisatioun vun der Commission consultative aux longues peines. Déi ka jo vum Procureur général saiséiert gi bei Prisongsstroe vun zéng Joer a méi, also bei méi schwéieren Delikter bis awer och zu liewenslängleche Prisongsstrofen. An d'Avisé vun dëser Kommissioun sollen och Informatiounen iwwert d'Liewe vum Gefaangene viru senger Verurteilung, seng Entwécklung am Prisong an och en eventuelle Suivi thérapeutique oder psychologique effektiv behandelen. An dat Ganzt soll natierlech och d'Agglidderung an d'Gesellschaft, d'Reinsertioun, verbessere. An dofir, mengen ech, ass et gutt, dass am Fong dës Kommissioun formaliséiert gëtt, well et gëtt se scho quasi iwwer 25 Joer, wou se informell, formell am Fong am Justizapparat verankert ass. An ech ka mech selwer drun erënneren, dass ech als Mataarbechter vum SCAS selwer Member an där Kommissioun war.

An et goug jo och do dorëm, iwwergeuerdent Elementer festzehalen, déi an den Traitement pénologique agefloss sinn, déi deen och mat définéiert hunn. An de Procureur général d'État respektiv säin Délégué à l'exécution des peines, deen en Avocat général ass, huet natierlech d'Aufgab dann iwwerdroe kritt, dat eebe mat deenen aneren Instanzen ëmzesetzen. No

25 Joer kritt dës Kommissioun eng gesetzlech Basis. Hir Aarbecht huet sech bewäert, wäert sech och weider bewäeren am System vun der Prisongsverwaltung a vun der Exécution des peines.

En drëtte Punkt, dat sinn d'Ännerunge vum Service psychocriminologique, deen natierlech en aneren Numm kritt, Service criminologique, an awer och seng Ausriichtung, déi elo prezisiéiert gëtt. E mécht elo objektiv Evaluatiounen vum Risiko vun der Recidive, ass also och an der Risikoaschätzung. Och dat ass e ganz, ganz wichtege Bausteen, am Prisong an driwwer eraus, virun allem fir d'Reinsertioun ze preparéieren, fir effektiv och d'Gesellschaft weider ze schütze bei der Entloossung respektiv fir och weider Affer ze verhënneren.

Ech konnt awer am Rapport annuel vum Justizministère vum Joer 2024 noliesen, och wann effektiv hei d'Ausriichtung an den Numm vum Service geännert ginn, dass de Service 2023 carrement opgeléist gouf. Ech ka mech net drun erënneren, dass mer an der Justizkommissioun an eise Reunionen doriwuer geschwat hunn, dass de Service opgeléist gouf. Am Rapport annuel steet: „Dissolution vum Service“.

Dofir vläicht einfach d'Fro nach eng Kéier hei: Firwat gouf en opgeléist? Et sinn am Fong just hei elo den Numm an d'Ausriichtung, déi änneren.

Natierlech hält de Projet de loi och d'Iwwergangsbestëmmunge fest, am Fong bis d'Unité de psychiatrie socio-judiciaire soll realiséiert ginn. Déi war jo och am Gesetz vun 2018 verankert.

Dofir vläicht och nach eng Kéier hei d'Fro un d'Justizministersch, wou dee Projet vun der Unitéit drun ass. Hei si jo d'Iwwergangsbestëmmungen, mee ech mengen den definitive Projet, wat do de leschte Stand vun der Planung ass.

Doriwwer eraus ass et jo awer och esou, an och dat war mol déi eng oder déi aner Diskussioun, dass am Gesetz vun 2018 Exekutiounsbestëmmunge solle festgehale ginn iwwer e Règlement grand-ducal, déi och do sollen definéiert ginn. E Méinden huet de Contrôleur externe des lieux privés de liberté och a senger Pressekonferenz nach eng Kéier drop higewisen, dass déi nach ëmmer net do sinn.

Dofir och hei vläicht d'Fro: Wou sidd Der do mat den Aarbechte vun deem Règlement grand-ducal drun?

An ech wëll vläicht awer och nach eng Kéier kuerz hei no Är Appreciatioun froen, well et och e Méinden ugeklongen ass, iwwert d'Kriticke vum Contrôleur, wat d'Fraen am Prisong ugeet.

Summa summarum, mengen ech, sinn hei eng ganz Rei wichteg Elementer, déi an dësem Gesetzesprojet sinn. An dofir stëmme mer en och als LSAP mat.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Deen nächste Riedner ass den Här Dan Hardy. Här Hardy.

M. Dan Hardy (ADR) | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, d'Madamm Rapportrice hat et virun drun ënnerstrach: Dëse Gesetzesprojet gouf schon den 11. August 2021 vun der deemoleger Justizministersch deposéiert. D'Zil war et, d'Launen am modifizéierte Gesetz vun 2018 ze behiewen an de gesetzleche Kader vum Strofvollzuch weider un d'Realitéit vum Terrain unzepasst.

D'Ännerunge betreffen och eng Rei aner Gesetzter a weisen däitlech, datt et ëm strukturell Froe geet: ëm d'Organisatioun vum Prisongswiesen, ëm d'Roll vun de Fachservicer, mee virun allem ëm den Zesammenhang tëscht Sécherheet, Grondrechter a Reinsertioun.

Während där laanger Consultatiounsphas hu sech vill Acteuren zu dësem Projet geäussert: Geriichter, Beruffsverriedungen, Kontrollinstanzen an nach weider Gremien. Besonnesch nom éischten Avis vum Staatsrot ass de Projet substanzuell iwwerschaaft ginn.

Fir eis, d'ADR, steet iwwerdeems fest, datt dëse Projet eng ganz Rei wichteg positiv Elementer enthält: d'Afféiere vun engem psychokriminologesche Service an eng méi strukturéiert Evaluatioun vu Verurteilten, eppes, wat enger moderner Visioun vum Strofvollzuch entsprécht; eng Verwaltung, déi sech net nëmme op e gudden Fonctionnement an d'Sécherheet beschränkt, mee och Therapie, Preventioun a Reinsertioun matdenkt, eppes, wat definitiv am Sënn vun der Gesellschaft als Ganzt ass.

Gläichzäitig ass et wichteg, datt dës nei Instrumenter kloer gereegelt an transparent ëmgesat ginn. Wa psychologesch Evaluatiounen bei Entscheidungen iwwer Lockerungen oder Fräiuloosunge mat berécksiichtegt ginn, da brauche mir kloer Prozeduren, déi néideg Rechter fir déi Betraffen an adequat Kontrollmechanismen. Besonnesch sensibel sinn och d'Bestëmmungen am Beräich vun der Sécherheet an der Disziplin.

Sécherheitsmoosname sinn noutwenneg, fir d'Uerdnung an de Schutz vu Mataarbechter a Prisonéier ze garantéieren. All Moosnam muss verhältnisméisseg a mënschewierdeg sinn. Ausnamen dierfen net zur Reegel ginn.

An dësem Kontext wëll ech un e fundamentale Prinzip erënneren, fir deen d'ADR sech nach ëmmer staarkgemaach huet: De Staat, deen engem Mënsch d'Fräiheet entzitt, iwwerhëlt eng besonnesch Verantwortung fir d'Wuel vun dësem Mënsch. Dat gëllt net nëmme fir juristesche Texter, mee och ganz konkret fir den Alldag.

Dës Verantwortung ëmfaasst eng zuverlässeg medezinnesch a psychesch Betreuung, besonnesch fir vulnerabel Prisonéier. Persoune mat psychesche Krankheeten, mat Behënnerungen oder mat Ofhängkeete mussen deementspreechend encadréiert ginn. Eng professionell Gesondheetsversuergung am Prisong ass net fakultativ. Si ass en integrale Bestandteil vum Rechtsstaat.

Ech kommen zum Schluss. Dëse Gesetzesprojet ass fir eis, wéi gesot, e wichtege Schratt no vir. E verbessert de besteende Kader a bréngt méi Struktur an déi verschidde Beräicher. Ma de Strofvollzuch soll net nëmme sécher sinn, mee och human. E soll Konsequenz weisen an nei Perspektiven opmaachen. Well e Prisong ass eeben och e Spigel vun eiser Gesellschaft.

Dat gesot, ginn ech den Accord vu menger Fraktioun. Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hardy. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass d'Madamm Sam Tanson. Madamm Tanson.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, merci, Här President. Ech denken, ech brauch net méi op den Detail vun dësem Projet anzegoen. D'Rapportrice an och meng Virriedner hunn dat zur Genüge gemaach. Ech sinn natierlech ganz frou, dass dee Projet weidergaangen ass. Et war effektiv e komplizéierten Text. Mee et ass och drun erënnert ginn: 2018, dat war wierklech eng majeur Reform, déi gemaach ginn ass. An et ass absolutt an der Logik vun der Saach, dass een eng Kéier kuckt, wat ee ka verbessere, wat vläicht net fonctionéiert an och wat einfach gefeelt huet.

Ech wollt just ganz kuerz op ee Punkt nach agoen, iwwert dee mer jo och an der Kommissioun awer e bësse méi diskutéiert hunn. Dat ass dee vun der Aumônerie. Och dat ass schonn ugeklongen. Dat ass vläicht net ëmmer esou bekannt dobaussen, mee si maachen eng extreem wichteg Aarbecht, hunn e bëssen en anere Bezuch nach zu den Detenuen. D'Detenuen hunn oft d'Gefill, si kéinten do ganz fräi a méi fräi schwätzen a sech austauschen. Et ass och oft einfach eng Persoun, déi en Ouer huet an déi fir een do ass. An duerfir hu se eng extreem wichteg Aarbecht. Si haten natierlech d'Suerg an hiren ënnerschiddlechen Avisen ausgedréckt, dass dat kéint a Fro gestallt ginn. Mir kruten d'Confirmatioun an der Kommissioun, dass dat natierlech net de Fall wär.

Ech hat do och d'Demande gemaach, dass mer kéinten och gesinn, wéi de Règlement grand-ducal géing ausgesinn. Ech wëll mech elo net ze wäit aus der Fënster leenen, vu den Dschungel vun eisem informatésche System am Moment. Mee ech hunn op alle Fall näischt gesi gehat, dass mer dee Projet vum Règlement grand-ducal kritt hätten, sou wéi et eis versprach ginn ass an der Kommissioun, wat ech natierlech bedauern. Well dat hätt eis erlaabt, e bësse besser en Iwwerbléck ze kréien, wat elo genau festgehale ass.

An ech hunn dunn eeben och, wéi den Här Biancalana, elo e Méinden héieren, dass do och bedauert ginn ass, souwuel dann op der Pressekonferenz, mee awer och am Communiqué vun „Eran, eraus ... an elo?“, wou gesot ginn ass: „Wou bleift dee Règlement grand-ducal?“ En hänt kum Gesetz drun. Dat ass mer bekannt. Mee fir eis als Kommissioun wier et natierlech interessant gewiescht, ze wëssen, wat do drasteet.

Eng aner Fro, déi sech och stellt, well et jo hei och ëm d'UPS am Projet geet, dat ass wierklech déi: Wou si mer do drun? Ech si mer bewusst, dat ass keen einfache Projet. Dat sidd och net Dir eleng, déi do en charge sidd. Do muss och enk mat der Santé zesummegeeschafft ginn. Dir kënnt eis jo vläicht e bësse soen, wou do de leschte Stand ass.

An dann natierlech d'Situatioun vun de Fraen. Wéi mer hei iwwert de Prisong geschwat hunn, do war dat och a menger Interventioun ee vun de Sujeten. Eng vun den Hoffnunge mat dem Opgoe vun deem neie Centre pénitentiaire um Uerschterhaff war jo och déi, dass mer méi Plaz elo géinge kréien, fir notament d'Detentioun vun de Frae kënne méi ..., ech wollt elo soe méi agreabel, mee dat ass definitiv dat falscht Wuert, mee besser ze organiséieren, fir dass se net esou isoléiert sinn, well eeben ëmmer probéiert gëtt, déi Separatioun hinze kréien, an dass se déi selwecht Méiglechkeeten och hu wéi d'Männer an der Detentioun, wat leider haut nach net de Fall ass.

A bon, wann ech dat héieren, wat elo ufangs der Woch gesot ginn ass, da kéint ee mengen, dass d'Situatioun sech trotz deenen neie gebaileche Méiglechkeeten an dem Espace, deen elo ginn ass, net verbessert hätt. Do hutt Der och vläicht elo d'Méiglechkeet, fir eis ze soen, wat dann do genau ugeduecht ass respektiv a wéi enger Zäitschinn een awer do kéint mat Verbesserungere rechnen.

Merci villmools.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson. Dann huet den Här Sven Clement d'Wuert. Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech ka versprechen, et relativ kuerz ze maachen, awer net ouni op zwee Punkte wëllen anzegoen.

Een dovunner huet d'Madamm Tanson elo schonn ugeschwat. Dat ass d'Aumônerie, déi elo endlech och als Service institutionaliséiert gëtt. Do ass et u sech, mengen ech, wierklech e wichtegt Element, fir eng Kéier ze soen, dass dat jo net nëmme dem Culte catholique opsteet, mee all de Culten, déi konventionéiert sinn hei zu Lëtzebuerg, déi sech och do kënnen en Agreement froen, respektiv och de sougenannte moralesche Conseillere, de Conseillers moraux, well dat wierklech den Detenuen eng Méiglechkeet gëtt, sech souwuel Bäistand ze sichen, während se am Prisong sinn, mee eeben och hir Zukunft ze preparéieren.

An ech mengen, dat ass eppes: Wa mer iwwert d'Detenuë schwätzen, dann ass déi Strof jo bei deene meeschten u sech temporaire ze gesinn. An deentspriedend ass et wichteg, dass mer och hir Reintegratioun an d'Gesellschaft preparéieren. An dobäi ass d'Aumônerie e wichtegt Element. Dofir begrësse mer déi Ännerungen explizit.

Ech erspueren Iech, op all déi aner Detailer vun deem Projet anzegoen. Dat gouf en long et en large vun de Kolleeginnen a Kolleegen hei gemaach.

Ee Punkt, deen eis Piraten awer e bëssen um Mo läit bei deem Projet a wou mir och an der Kommissioun eng Léisung fonnt hunn, fir dem Staatsrot Rechnung ze droen an den Avisa Rechnung ze droen, an awer ass et e ganz kriddleegt Thema, dat ass d'Kontroll vun der Korrespondenz. Bei allem Versteedemech fir d'Sécherheetssituatioun a bei allem Versteedemech fir de Problem vum Drogenhandel respektiv dem Influx vun Drogen an de Prisong – wat e Problem duerstellt, dat krute mer jo och ganz kloer duergeluecht – ass et natierlech en immens graven Agréff, fir d'Kommunikatioun zwëschen dem Detenu an Autoritéiten oder Affekoten opzemaachen op Basis vun engem Verdacht.

Do hätt ee vläicht aner Weeër kënne goen, wéi dass dat am Prisong stattfënnt an duerch de Prisong stattfënnt, zum Beispill a Presenz och vum Affekot, deen net soupçonéiert ass, de Bréif geschriwwen ze hunn, amplaz just en présence vum Detenu. Dat wär zum Beispill eng Pist gewiescht, déi eis méi zefriddegestallt hätt wéi elo déi Pist, déi gewielt gouf.

Dat ass awer e ganz kleng Bemoll an engem Gesetz, wat vun esou vill positiven Elementer strotzt, dass mer deem Gesetz hei natierlech wäerten d'Zoustëmmung ginn, aleng schonn, well et wichteg Klarifikatiounen och bréngt an dat Prisongsgesetz, déi dréngend iwwerfällig waren. An dofir gi mer eisen Accord.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. Domat wär d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner dann ofgeschloss.

An dann hätt d'Regierung d'Wuert. Madamm Justizministeresch.

Prise de position du Gouvernement

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | Merci, Här President. Ech géif als Éischt der Rapportrice Merci soen, der Madamm Weydert, déi e ganz detailléierte Rapport gemaach huet, soudatt ech net méi op alles wäert am Detail agoen.

Mee ech mengen, et ass schonn e puermol ugeklongen: Am Fong ass et dat Gesetz vum 20. Juli 2018, wat de Prisongsberäich grondleeënd reforméiert huet, notament am Beräich vun der Exekutioun vun de Prisongsstrofen an der Prisongsverwaltung, wat mer hei elo upassen, opgrond vun deem, wat mer konnten an der Praxis feststellen. Dat ware Retouren aus

der Praxis. An ech mengen, et ass wichteg, dass een deenen och Rechnung dréit. Mir hunn och iwwer eng ganz Rei Praxisen, déi et am Fong scho gëtt, am Fong elo legiferéiert. An deem Sënn stäerkt et d'Sécherheet an d'Disziplin am Prisong.

Ech erlabe mer, och kuerz nach eng Kéier drop anzegoen: Mir haten an der Diskussioun an der Kommissioun no deem Incident zu Giwenech, wou ee Giischtje schwéier blesséiert ginn ass, och zréckbehale, dass mer hinne géife méi Moyene gi fir d'Sanction-disciplinaires. Och dat ass hei mat an d'Amendementer eragefloss.

Mir hunn, wéi gesot, och legiferéiert iwwert d'Liberté de culte. D'Liberté de culte als Prinzip steet net méi dran, well de Staatsrot gemengt huet, dass dat och an der Constitutioun steet an dass et an deem Sënn net gutt wär, déi Dispositiounen einfach nach eng Kéier erëmzehuelen, an dass dat net néideg wär.

Wat awer wichteg ze betounen ass, ass, dass mer och hei am Fong legiferéieren iwwer eng Praxis, déi scho bestanen huet. Et ass esou, dass déi Culte-conventionnéen, wa se dann en Agreement hunn, kënnen an de Prisong kommen a sech do am Fong quasi fräi beweegen wéi d'Personal. Dat heescht awer net, dass, wann en anere géing kommen, e sech net kéint beweegen am Prisong, mee e muss halt eeben deene selwechte Reegelen ënnerleie wéi en normale Besucher. Ech mengen, et ass ganz wichteg, do den Ënnerscheid ze maachen. En et ass wichteg, eebe kënnen d'Liberté de culte vun de Prisonéier hei ze gewärleeschten.

D'Gesetz mécht och d'Prisongsverwaltung méi effikass. An da schaaft et, wéi gesot, de Service criminologique, wat wichteg ass fir d'Aschätzung vun de Risiken an d'Reinsertioun. An dat ass am Fong geholl ... Dir hutt gesot: „Dee Service ass ofgeschaaft ginn.“ Dat war e Service, deen e bëssen eng aner Roll hat, wat méi therapeutesch Aarbecht war, déi am Fong vun anere Mataarbechter am Prisong gemaach gëtt. An hei geet et wierklech konkret drëm, eeben notament de Risk ze evaluéieren. Dat gëtt jo am Moment och scho gemaach. Wann de Prisonéier an de Prisong erakënn, gëtt de Risk evaluéiert. An hei ass wierklech eng Cellule, déi speziell dofir en place gesat gëtt.

Dat, wat wichteg ass bei deem hei Projet, ass och, dass mer dann endlech kënnen de Règlement grand-ducal fir d'Ëmsetzung dann och unhuelen, publizéieren, well do war jo schonn e Règlement grand-ducal an d'Procedure bruecht ginn, wou dann awer de Staatsrot gesot huet: „Stopp! Do mussen eng Rei Saachen an d'Gesetz kommen.“ Déi Saache komme mat deem hei Projet de loi dann an d'Gesetz stoen, soudatt mer de Règlement kënnen unhuelen.

Dir hutt en effektiv net geschéckt kritt. Dat war e klengen Oubli bei eis am Haus. Et ass awer esou, dass den Text nach ëmmer deen ass, deen Dir selwer an d'Procedure ginn hutt, an dass mer eigentlech just déi Adaptatioun gemaach hunn, déi néideg waren opgrond vun Avis vum Staatsrot. Mir kënnen dee gären nach eng Kéier zirkuléiere loossen. Mee dee wäert dann, wéi gesot, publizéiert ginn dee Moment, wou d'Gesetz publizéiert gëtt. Wat wichteg ass a wat och eng vun den Dispositiounen an deem Reglement ass, ass notament alles, wat d'Salairé vun den Detenuë betrëfft. Dat ass jo eppes, wouriwwer mer hei och schonn eng Rei Kéiere geschwat hunn.

Dir hutt mech och just gefrot par rapport zur UPSJ. Bon, do hu mer jo definitiv Léisungen. Wat elo d'Fro ugeet, hunn d'Madamm Deprez an ech d'Studie vun enger provisoirescher Léisung an Optrag ginn u Bâtiments publics, eeben eventuell och um Site vu

Schraasseg, well mer wëssen, datt déi aktuell Situation net satisfaisant ass.

Wat déi Fro vun de Fraen ugeet, géif ech proposéieren, datt mer eng Kéier och am Detail kënnen drop agoen an enger Kommissioun. Et ass esou, datt d'Fraen an engem Block à part sinn. Mir hunn eng Rei Verbesserung gemaach fir si mat enger spezieller Salle de sport. Si hunn effektiv Duebelzellen. Bon, do musse mer warscheinlech waarden, bis mer wirklech eng Rehabilitatioun hunn, fir dat kënnen ze änneren. Mee op alle Fall wäerten an deem Kader natierlech ganz aner Saache méiglech sinn. Wat d'Aktivitéiten awer betrëfft, do ass et esou, datt se och scho kënnen un aneren, manner klassischen Aktivitéite fir Fraen deelhuele, also Aarbechten ausüben.

Déi lescht Fro ass nach déi vun der Korrespondenz. Jo, Här Clement, ech mengen, et muss een och d'Méiglechkeet hunn, wa mer mierken, datt déi Correspondance officielle souzeseo méssbraucht gëtt, fir eeben Drogen an de Prisong eranzebréngen. Notamment ass dat Pabeier einfach an den Droge getränkt an da gëtt dat vum Detenu gefëmmt, wat awer och e Risiko mat sech bréngt, well d'Quantitéiten ze geréieren zimmlech schwierig ass, soudatt do wirklech e Risiko ass an datt mer do och kloer eng Dispositioun brauchen.

Mee se ass esou geschriwwen, an ech mengen, et waren anerer an der Kommissioun, déi fonnt hunn, datt mer bal ze streng wäeren, datt et wirklech sans équivoque muss sinn an datt mer nënnen, wa mer keen anere Moyen de détection hunn, kënnen intervenéieren. An natierlech ass et en présence vum Detenu, soudatt mer der Meinung waren, datt do awer déi néideg Garantië gi wäeren.

An ech soen Iech op alle Fall villmools Merci fir déi breet Ënnerstützung, déi et eis erlaabt, d'Aarbecht am Prisong nach méi effikass a méi zilorientéiert ze maachen an dann och, wéi gesot, duerch d'Publikatioun vum Règlement grand-ducal dann och komplett ze maachen.

Villmools merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Domat wär dann d'Diskussioun zu deem Projet de loi ofgeschloss.

A mir géingen zum Vott vun deem Projet de loi kommen. Et ass also de Projet de loi 7869. Den Text steet am Document parlementaire 7869¹⁶.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7869 et dispense du second vote constitutionnel

An ech maachen d'Ofstëmmung op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 58 Jo-Stëmme, keng Nee-Stëmm, 2 Abstentiounen. Dëse Projet de loi ass also ugeholl mat 58 Jo-Stëmme bei 2 Abstentiounen.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies (par Mme Nancy Arendt), Ricardo Marques, Georges Mischo, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Marc Hansen, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz (par M. Yves Cruchten), Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Foyot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire (par Mme Alexandra Schoos), Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Se sont abstenus : MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

5. 8431 – Projet de loi modifiant le Code de procédure pénale en vue d'adapter certaines dispositions relatives au Parquet européen

An da komme mer elo zum nächste Punkt vun eise Ordre du jour, an zwar dem Projet 8431 iwwer eng Rei Dispositiounen iwwer den Europäesche Parquet. D'Riedezäit ass och hei nom Basismodell festgeluecht, also déi selwecht Zäite wéi virdrun. Et hu sech schon ageschriwwen: den Här Alex Donnersbach, den Här Gérard Schockmel, den Här Dan Biancalana, den Här Dan Hardy, d'Madam Sam Tanson an den Här Sven Clement. Als Rapporteur vum Projet de loi huet elo den honorabelen Här Alex Donnersbach d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Justice

M. Alex Donnersbach (CSV), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleegen, léif Kolleeginnen, haut behandle mer, wéi gesot, de Projet 8431, deen de Code de procédure pénale upasst, fir bestëmmte Bestëmmungen am Zesammenhang mam Europäesche Parquet ze preziséieren an un eis national Realitéit unzepassen.

D'Zil vun deem Text ass bewusst pragmatisch. Et geet elo net drëms, d'Struktur vum Parquet nei ze erfannen. Et geet drëms, eng Rei konkret Schwächen an Onkloerheeten ze behiwen, déi sech an der Praxis säit der Ëmsetzung gewisen hunn, besonnesch eebe säit der Applikatioun vun de Reegelen vum 2022.

(M. André Bauler prend la présidence.)

De Kontext ass bekannt: Den Europäesche Parquet ass um europäeschen Niveau geschaf ginn, fir Strofnoten ze ermëttelen, ze poursuivieren an, wann néideg, viru Geriicht ze bréngen, wa se de finanziellen Interesse vun der Europäescher Unioun schueden.

An der Praxis geet et do ëm Dossieren, déi dacks héich komplex sinn, an iwwer d'Grenzen eraus ermëttelt, enquêtéiert ginn an déi séiert Handelen erforderen: Beweiser sécheren, Verméigen afréiere loossen, Transaktiounen suivieren an d'Koordinatioun zwëschen de Länner organisieren.

Grad do gesäit een, wéi wichteg kloer a stabil Prozedursreegele sinn. Wien d'äerf contestéieren? Wéini? Viru wéi enger Jurisdiction? A wéi laang sinn déi Fristen? Wann da bei Froen Onkloerheeten entstinn, da riskéiert een net nënnen Zäitverloscht, mee och juristesche Onsicherheit an am schlëmmste Fall e Réckgang vun der Effikassitéit an der Kreditibilitéit vum ganze System.

Genee do setzt dëse Projet de loi un. Hie soll d'Reegelen, déi fir d'Enquëten an d'Prozedur vum Procureur

européen délégué gëllen, méi kloer, méi liesbar a méi konsequent maachen. D'Approche ass dobäi duebel. Engersäits geet et ëm d'Effikassitéit, besonnesch an deene Fäll, wou eebe schnell Decisiounen musse kommen. An anerersäits geet et natierlech och ëmmer ëm den Equiliber vun de Rechter. Keng onnéideg parallell Recoursweeër, keng onkloer Fristen, keng terminologesche Ambiguitéiten, déi ëmmer nees zu Sträitpunkte kéinte féieren an domat Onsicherheit schafen.

Aus deem Grond ass d'Grundlogik vum Text am Kär ganz einfach ze beschriewen. Et ass eng technesch Prezisierung, fir d'Prozedur méi kohärent ze maachen, d'Recoursen ze strukturieren, besonnesch och d'Nullitéitsfroer méi kloer ze encadréieren an do, wou et sennvoll ass, och am grenziwwerscheidende Kontext, fir méi Schnellgeet ze suergen.

De Projet ass den 2. August 2024 deposéiert ginn an den 12. September 2024 an d'Justizkommissioun verwise ginn. Duerno sinn eng Rei Avisen analyséiert ginn, ënner anerem déi vum Parquet général, vun der Cour supérieure de justice, vum Staatsrot an och vum Tribunal d'arrondissement. Weider Aarbechten an der Kommissioun, Amendementer an Avis-complémentaire hu schliisslech dozou gefouert, datt de Rapport den 11. Dezember ugeholl ginn ass.

E puer Wieder zu den Avisen. D'Autoritéiten hu grondsätzlech d'Zil ënnerstëtzt, datt d'Prozeduren am Kontext vum Europäesche Parquet méi effikass a méi juristesche propper encadréiert ginn. Et gouf och ganz konkret Hiweiser, wou Formulierungen nach net genuch Präzisioun haten oder wou d'Risiko vu juristescher Onsicherheit virlouchen.

Besonnesch wichteg war den Avis vum Staatsrot. Hien huet eng Rei Aspekter begrësst, déi der Transparenz an der Kohärenz dengen, a gläichzäiteg kloer drop higewisen, wou d'Konzeptioun am Beräich vun den Nullitéiten ze vill Onkloerheeten hätt kënnen schafen.

De Conseil d'État huet do net just kritiséiert. En huet och eng Richtung gewisen, wéi mer mat méi kloer Begrëffer a méi logescher Struktur kënnen zu méi Sécherheet kommen. Dës sinn am parlamentareschen Aarbechtsprozess opgegraff ginn. D'Amendementer hunn et erméiglecht, déi formell Oppositioun auszeraumen an de Regime méi konsequent ze gestalten.

An domadder kommen ech zum Schluss vum Rapport. Dëse Projet ass, wéi gesot, eng wichteg Mise à jour. En dréit dozou bäi, datt d'Reegelen am Zesammenhang mam Europäesche Parquet méi kloer, méi konsequent a méi séier applizierbar ginn, an e soll verhinieren, datt d'Prozedur selwer zu engem Hindernis gëtt fir d'Justiz.

Fir all weideren Detail verweisen ech op mäi schriftleche Rapport an ech dinn elo nach eng Kéier meng Kap als CSV-Spriecher op.

Discussion générale

Den Europäesche Parquet stellt eng ganz konkret Schutzfunctioun duer: de Schutz vun den öffentlechen Suen, awer och de Schutz vun eise Steierzueler. Et geet ëm d'Bekämpfung vu komplexe Finanzdelikter, vu Fraude, vu Korruptioun a vu Blanchiment am Zesammenhang mat EU-Mëttelen, Dossieren, déi oft iwwer national Grenzen erausginn.

Fir d'CSV bedeit dat dräi Prinzippien, déi mir an deem Text erëmfannen:

Engersäits: méi Rechtsstaatlechkeet a Kreditibilitéit.

Zweetens: Effikassitéit, ouni Rechter ze relativéieren. Mir brauchen Effikassitéit, fir och an den Ermëttlung méi séier virunzecommen. Mee et muss awer